

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th May 2026

Website: <https://econferencia.com>

CHARLES DICKENSNING “ROJDESTVO QO‘SHIG‘I” ASARIDA SYUJET VA KOMPOZITSIYA MASALALARI

Jalalova Nodira Nosirjon qizi

Is’hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti

Ingliz adabiyoti kafedrası o‘qituvchisi

Elektron pochta manzili: jalalovanodira3@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada Charles Dickensning “Rojdestvo qo‘shig‘i” (“A Christmas Carol”) asarining syujet va kompozitsion xususiyatlari yozuvchining 1840-yillardagi kichik nasri kontekstida tahlil qilinadi. Tadqiqotda Dikens ijodidagi “Rojdestvo hikoyalari”ning badiiy o‘rni, realizm va fantastikaning uyg‘unlashuvi, qahramon xarakterining ichki evolyutsiyasi hamda psixologik tahlil masalalari yoritiladi. Asarda ocherk va novella elementlarining o‘zaro bog‘lanishi, ijtimoiy muammolarning badiiy ifodasi hamda ramziy obrazlarning funksiyasi ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijasida “Rojdestvo qo‘shig‘i” kichik nasr janrining yangi badiiy imkoniyatlarini namoyon etgan muhim asar ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: Charles Dickens, “A Christmas Carol”, Viktoriya adabiyoti, kichik nasr, syujet, kompozitsiya, fantastika, realizm, psixologizm, Rojdestvo hikoyalari.

1840-yillar Charles Dickens ijodida yangi badiiy izlanishlar davri sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Aynan shu davrda yozuvchining kichik nasr janriga bo‘lgan munosabati o‘zgarib, unda realizm, fantastika va psixologik tahlilning yangi shakllari paydo bo‘ldi. Dickensning “Rojdestvo hikoyalari” turkumi nafaqat ingliz

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th May 2026

Website: <https://econferencia.com>

adabiyotida, balki jahon adabiyotida ham alohida o‘rin egallaydi. Ushbu hikoyalarda yozuvchi insonning ma‘naviy yangilanishi, jamiyatdagi ijtimoiy tengsizlik, mehr-oqibat va insoniylik masalalarini chuqur badiiy talqin qiladi.

“Rojdestvo qo‘shig‘i” (“A Christmas Carol”) yozuvchining eng mashhur va badiiy jihatdan mukammal asarlaridan biri hisoblanadi. Asarda syujetning dinamik rivoji, fantastik obrazlarning faol qo‘llanilishi va qahramonning ruhiy o‘zgarishi orqali inson tabiatining murakkab jihatlari ochib beriladi.

Ocherk va novella elementlarining uyg‘unligi

Asar boshida Dickens 1830-yillardagi ocherk-hikoya an‘analariga murojaat qiladi. Skrudj obrazi dastlab statik xarakter sifatida tasvirlanadi. U sovuqqon, baxil, odamovi va insoniy his-tuyg‘ulardan yiroq shaxs sifatida gavdalanadi. Muallif qahramonning kundalik hayotini batafsil ochib berish orqali uning ruhiy holatini ko‘rsatadi.

Skrudjning ofisi, uning kambag‘al xizmatchisi Bob Kretshitga munosabati hamda insonlardan uzoqligi Viktoriya davri kapitalistik jamiyatining salbiy tomonlarini ifodalaydi. Dickens bu yerda ijtimoiy tanqidni realizm asosida quradi.

Biroq syujet rivoji davomida ocherk uslubi novella poetikasiga o‘tadi. Hikoyaga fantastik elementlar kirib keladi va qahramonning ichki dunyosida keskin burilish yuz beradi. Shu tariqa yozuvchi kichik nasrning yangi kompozitsion imkoniyatlarini namoyon etadi.

Asarda Marley ruhi hamda uchta Rojdestvo ruhi markaziy badiiy funksiyani bajaradi. Ular qahramonning ruhiy uyg‘onishiga xizmat qiluvchi ramziy obrazlar hisoblanadi.

Marley ruhi insonning ochko‘zligi va gunohlarining timsoli sifatida gavdalanadi. Uning zanjirlari boylikka haddan tashqari berilish oqibatlarini anglatadi. O‘tmish ruhi Skrudjning bolaligi va yo‘qotilgan beg‘uborligini eslatadi. Hozirgi zamon

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th May 2026

Website: <https://econferencia.com>

ruhi insoniy mehr va quvonchni ifodalasa, Kelajak ruhi o'lim va yolg'izlik dahshatini namoyon qiladi.

Dikens fantastik obrazlarni real London muhiti bilan uyg'unlashtiradi. Shu sababli asardagi mo'jizaviy voqealar sun'iy emas, balki tabiiy badiiy vosita sifatida qabul qilinadi. Fantastika yordamida yozuvchi qahramonning ichki psixologik evolyutsiyasini chuqurroq ochishga muvaffaq bo'ladi.

Bob Kretshit oilasi asarning ma'naviy markazi hisoblanadi. Dikens kambag'allik ichida yashayotgan ushbu oilani samimiyat, mehr va birlik timsoli sifatida tasvirlaydi. Oddiy rojdestvo taomi, eski kiyimlar va kamtarona uy muhiti oilaning baxtiga to'sqinlik qilmaydi.

Yozuvchi moddiy boylik va haqiqiy baxt o'rtasidagi farqni aynan shu obrazlar orqali ko'rsatadi. Skrudjning ruhiy o'zgarishida Kretshitlar oilasining ta'siri juda katta bo'ladi. U kambag'al insonlar ham chinakam baxtli yashashi mumkinligini anglay boshlaydi.

Bu tasvirlar orqali Dikens Viktoriya davridagi ijtimoiy tengsizlikni tanqid qiladi hamda insoniylik va mehr-muruvvatni eng oliy qadriyat sifatida ulug'laydi.

Asarning asosiy syujet chizig'i Skrudjning ma'naviy qayta tug'ilishi bilan bog'liq. Dastlab u faqat boylik haqida o'ylaydigan, insoniy tuyg'ularni rad etadigan shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Ammo ruhlar bilan uchrashuvlardan keyin uning dunyoqarashi o'zgaradi.

Skrudj o'zining o'tmishdagi xatolarini anglaydi, yolg'izlik va o'lim dahshatini his qiladi. Ayniqsa odamlarning uning o'limiga befarq munosabati qahramonni chuqur larzaga soladi. Natijada u insoniy qadriyatlarni qayta kashf etadi.

Asar oxirida Skrudj saxiy, mehribon va insonparvar insonga aylanadi. Bu o'zgarish Dikens ijodidagi psixologik tahlilning yangi bosqichini namoyon qiladi.

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th May 2026

Website: <https://econferencia.com>

Shunday qilib, “Rojdestvo qo‘shig‘i” Charles Dickens ijodidagi kichik nasr janrining eng mukammal namunalaridan biri hisoblanadi. Asarda realizm va fantastika muvaffaqiyatli uyg‘unlashgan bo‘lib, bu holat yozuvchiga inson ruhiyatini chuqur ochib berish imkonini yaratgan.

Dikens ocherk va novella elementlarini birlashtirish orqali yangi badiiy model yaratdi. Skrudj obrazining ma’naviy evolyutsiyasi yozuvchining inson tabiatiga bo‘lgan chuqur qiziqishini ko‘rsatadi. Kretshitlar oilasi esa mehr-oqibat va insoniylikning ramziga aylanadi.

Asar Viktoriya davridagi jamiyatning ijtimoiy muammolarini ochib berish bilan birga, inson qalbining yangilanishi mumkinligini ham tasdiqlaydi. Shu sababli “Rojdestvo qo‘shig‘i” nafaqat ingliz adabiyotining, balki jahon adabiyotining ham muhim badiiy yodgorliklaridan biri sifatida katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Charles Dickens Dickens Ch. A Christmas Carol. – London: Penguin Books, 1985.
2. Charles Dickens Диккенс Ч. Рождественская песнь в прозе // Собрание сочинений. – Москва: Художественная литература, 1986.
3. Orel H. The Victorian Short Story: Development and Triumph of a Literary Genre. – Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
4. Stone H. Dickens and the Invisible World. – London: Macmillan Press, 1979.
5. Baker C. Christmas and the Victorian Imagination. – Oxford: Oxford University Press, 1997.
6. Wilson E. The Two Scrooges and Other Essays. – New York: Farrar, Straus and Giroux, 1975.
7. Gardner J., Dunlap A. Forms of Modern Fiction. – New York: Macmillan, 1962.

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th May 2026

Website: <https://econferencia.com>

-
8. Dyakonova N.Ya. XIX asr ingliz adabiyoti [English Literature of the 19th Century]. – Moskva, 1981.
  9. Buznik V.V. Rasskaz janri tarixi bo‘yicha tadqiqotlar [Studies on the History of the Short Story Genre]. – Leningrad, 1975.
  10. Poe E.A. Selected Critical Essays. – New York, 1965.
  11. Thomas D.A. Dickens and the Short Story. – London: Batsford Academic and Educational Ltd., 1982.
  12. Carlisle J. Studies in Victorian Literature. – London, 1982.